

Бахтіярова Халідахон Шамшитдінівна,
кандидат педагогічних наук, професор кафедри філософії та педагогіки
Національного транспортного університету,
Голубєва Марія Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки
Національного університету «Києво-Могилянська академія»,
Рябець Ірина Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, викладач кафедри зв'язків з громадськістю
Національного університету «Києво-Могилянська академія»

СКЛАДОВІ ЗАГАЛЬНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСТВА

Наразі можна констатувати, що ХХІ століття внесло кардинальні зміни у суспільно-політичне, культурне й економічне життя, які пов'язані з переходом до нової парадигми розвитку цивілізації, до розвитку інформаційного суспільства. Ці складні процеси відбуваються на базі планування, організації, мотивації, контролю усього освітнього процесу на засадах сучасних комунікаційних технологій, завдяки чому процес набуття знань стає відкритим, насиченим цікавою різноманітною інформацією, ефективним у відтворенні професійної еліти країни) [1]. Усе це підтверджено, зафіксовано у висновках Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства та відображено у Національній доктрині розвитку освіти та у низці державних законодавчих актів і програм.

Нарешті постало питання дослідження загальної академічної культури взагалі та загальної академічної культури студентства конкретно. Широке коло цих питань висвітлено в наукових розвідках сучасних українських науковців. Так, Т. Добко приділяє увагу значенню академічної культури для ефективного управління вітчизняними ЗВО у умовах автономії. А. Портнов досліджує взаємозв'язок наукового середовища та академічної культури дослідників. О. Семенов розглядає академічну культуру дослідника в освітньо-культурному просторі вітчизняних та зарубіжних університетів. В. Ромакін пише про мотивацію та особливості поведінки українських та американських студентів щодо реалізації академічної культури. І. Пак проаналізувала результати соціологічного дослідження деяких аспектів академічної культури студентів ЗВО. О. Кравченко наводить особливості розвитку вітчизняної культурології у вимірах академічної культури.

У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства, інформаційно-комп'ютерних технологій, суттєво змінюються підходи до як до форм організації навчання, методів та принципів навчання, так і вимоги до знань, умінь, навичок, компетентностей (далі - ЗУНК) випускників/випускниць ЗВО [3]. Однак деякі вимоги до ЗУНК залишаються сталими. До них можна віднести процеси формування та розвитку загальної академічної культури, академічну добросовісність, культуру мислення та т. і.

У відповідності до змісту звіту про майбутнє професій на Давоському економічному форумі (2020) було визначено 10-ТОП головних навичок, які слід

формувати у майбутніх фахівців, випускників ЗВО, щоб задовольнити виклики сьогодення: 1) вирішення складних проблем (Complex Problem Solving) (*переклад із англійської тут однієї із авторок тез – I. P.*), 2) критичне мислення (Critical Thinking), 3) креативність (Creativity), 4) управління персоналом (People Management), 5) взаємодія з людьми (Coordinating with Others), 6) емоційний інтелект (Emotional Intelligence), 7) винесення суджень та прийняття рішень (Judgment and Decision Making), 8) клієнтоорієнтованість (Service Orientation), 9) перемовини (Negotiation), 10) когнітивна гнучкість (Cognitive Flexibility) [2].

Процеси формування знань, навичок, умінь, компетентностей повинні відповідати стандартам академічної культури та відповідати усім ознакам науковості. А. Портнов вважає, що до ознак науковості слід віднести «повноту і ступінь опрацювання джерел і літератури до теми, термінологічну послідовність і прозорість вибору чи створення термінологічного апарату, оригінальність викладу і сумлінність дослідження (відсутність плагіату, фальшивих посилань), мовну культуру [6, с. 12].

На нашу думку, до структури загальної академічної культури студентства можна віднести наявність наукових знань (когнітивні процеси), реалізацію академічної доброчесності (емоційні процеси), прояв академічної волі (вольові процеси).

У чинному Законі України «Про освіту» в статті 42 наводиться таке визначення: «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [4].

Формування загальної академічної культури студентства (*далі - ЗАКС*) починається із перших освітніх ступенів: з молодшого бакалавра, потім бакалавра й до магістра). ЗАКС має низку особливостей, студенти крок за кроком опановують щаблі академічної культури. Студентство спочатку вчиться знаходити в морі інформації потрібну достовірну інформацію, опрацювати її зміст відповідно до певної навчальної теми та адекватно її використовувати, вчиться інтерпретувати та усно чи письмово презентувати отримані інтеріоризовані знання.

Структура загальної академічної культури студентства близька до загальної академічної культури науковця. Однак, при формуванні та розвитку ЗАКС викладачу/викладачці слід приділяти особливу увагу культурі мислення та двом її рівням (формально-логічному та діалектичному), академічній доброчесності, академічному письму, академічній дисциплінованості студентства та т. і. [5; 7; 8]. Ми вважаємо, що **академічна дисциплінованість студентства** (*далі визначення Марії Голубевої*) – психолого-педагогічне поняття педагогіки вищої освіти, зміст якого розкривається через правильне виконання студентом/студенткою за формою та за змістом освітнього завдання в зазначений термін. Велику роль у процесі формування та розвитку

академічної дисциплінованості студентства відіграє адекватно сформульоване освітнє завдання з боку науково-педагогічних кадрів.

Наразі нами проводиться дослідження із визначення академічної дисциплінованості студентства при викладанні проф. Х. Бахтіяровою навчальних предметів у НТУ на освітньому ступені «магістр»: «Педагогічна майстерність та інноваційні технології навчання» та т. і; на освітньому ступені «бакалавр»: «Методика професійного навчання: основні технології навчання» та т. і; при викладанні доц. М. Голубєвою навчальних предметів у НаУКМА на освітньому ступені «магістр»: «Методика викладання у вищій школі» та т. і., на освітньому ступені «бакалавр»: «Методика викладання психології»; при викладанні канд. пед. наук І. Рябець у НаУКМА на освітньому ступені «бакалавр» при викладанні курсів: «Організація та планування PR-кампанії: теорія, стратегія, тактика» (із доц. О. В. Некрасової), «Вступ до спеціальності» (із проф. В. Г. Корольком). У сформульованих викладачками як усно так і письмово освітніх завданнях було чітко зазначено їхній обсяг, терміни виконання, вимоги до змісту та до оформлення. Як показали перші результати є ще простір для розвитку академічної дисциплінованості студентства.

Загальна академічна культура студентства – складна багатоаспектна мультифункціональна категорія, яка потребує ще додаткових ґрунтовних досліджень. У стінах ЗВО поступово формується та розвивається загальна академічна культура студентства. Загальна академічна культура студентства спирається на актуальні принципи доброчесності, емоційний інтелект, критичне мислення, вміння вирішувати складні проблеми, креативність, уміння координувати власні дії з іншими, управлінські навички, вміння приймати адекватні рішення, вести переговори та т. і. Передбачається, крім того, майбутні наукові розвідки з формування та розвитку академічної дисциплінованості студентства на всіх освітніх ступенях.

Список використаних джерел

1. Бахтіярова Х. Ш. Інтегративний підхід у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання // Professional Pedagogics. Том 1. № 22. (2021): <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1> <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2021.22.143-150>.
2. Всесвітній економічний форум: майбутнє професій і 10 топ-навичок для 2025 року. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/4427-vsesvitnii-ekonomichnyi-forum-maibutnie-profesii-i-10-top-navychok-dlia-2025-roku>
3. Голубєва М. О. Розвиток «академічних навичок» («Academic Skills») студентства: місце та роль бібліотеки університету / М. О. Голубєва, І. В. Рябець // Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. від управління ресурсами – до управління знаннями». Україна, Київ, 5-7 жовтня 2021 р.: URL: <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/1217>
4. Закон України «Про вищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

5. Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти НаУКМА. URL: https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_view/577-polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-zdobuvachiv-osvity-u-naukma

6. Портнов А. Наукове середовище і академічна культура в сучасній Україні. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Portnov_Andrii/

7. Рябець І. В. Трансформація ролі бібліотеки від інформування до навчання: сучасні виклики / І. В. Рябець, М. О. Голубєва // VI Міжнародна конференція «University Library at a New Stage of Social Communications Development». Тези, м. Дніпро, 7–8 жовт. 2021 р. Дніпро : НТБ ДНУЗТ імені акад. В. Лазаряна, 2021. URL: http://conflib.diit.edu.ua/Conf_univ_Library_2021/paper/view/24793/13756.

8. Чуканова С. О. Академічна доброчесність: презентація до курсу «Вступ до Могилянських студій» (2019/2020 н.р.) // еКМАІР. Київ, 2020. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/11864Jason>

Беспарточна Олена Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
психології, педагогіки та філософії
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
Гайкова Анна Романівна,
магістр Кременчуцького
національного університету
імені Михайла Остроградського

ТРЕНДОВІ ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

Кілька років життя в умовах пандемії без сумніву задали власний вектор трендів. Серед них: цифровізація, мобільність, технологічність. Освіта не стала винятком. Вислів «бути в тренді» (тренд: від англ. trend «тенденція, ухил» – пріоритетний напрямок у громадській думці) означає йти в ногу з часом, тобто залишатися в курсі останніх новин з певної теми. Пандемія COVID-19 внесла свої корективи не лише у сферу економіки, вона зачепила практично всі галузі розвитку суспільства. З її появою комунікативна сфера ослабилась і виникла термінова необхідність у модернізації традиційних і пошуку нових методів передачі і засвоєння інформації.

Тому на перше місце виходить цифровізація, яка протягом останніх двох років в освіті перетворилася з допоміжної ланки на реальний, особливо в Україні, основний засіб навчання. У свою чергу вона почала вимагати необхідності розробки нових підходів до дидактики, перебудову способів мислення як педагогів, так і учнів та їх батьків, посиленого матеріального забезпечення закладів засобами цифрової освіти. І якщо у 2020 році такий підхід був на межі паніки, то за два роки потому він змінився на